

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Civibus, & universo
populo in regno Siciliae constitutis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

*ACHERUNTINO
Archiepiscopo.*

*Epist. 164.
Vi. Ecclesia S.
Petri de Ma-
tera ad men-
sam Archiepi-
scopi Acherun-
tini restituarur.*

AD audientiam apostolatus nostri pervenit quod cum Ecclesia sancti Petri de Matera, quæ ad mensam dignoscitur Acheruntinæ Ecclesiæ pertinere, à bonæ memoriæ R. & P. Acheruntinæ Ecclesiæ Archiepiscopis fuisse quibusdam minùs licitè infeudata, felicitis recordationis P. ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopus ad venerabilem fratrem nostrum Potentin. Episcopum super hoc commissionis litteras à sede apostolica impetravit. Qui personaliter ad locum accedens, Ecclesiam ipsam mensæ Acheruntinæ restitui sententialiter judicavit. Nos igitur sententiam ipsam, sicut rationabiliter lata est, nec legitima appellatione suspensa, ratam habentes & firmam, auctoritate apostolica confirmamus, & præsentis scripti pagina communimus. Nulli ergo &c. Datum Laterani VI. Idus Augusti.

E I D E M.

*Epist. 165.
Vindicat Eccle-
siam integrè
restituarur.*

CVM de latere nostro fueris in Archiepiscopum Acheruntinum assumptus, tam te quàm Acheruntin. Ecclesiam specialiter honorare disponimus, in his præsertim quæ justitiam sapiunt, & continent aequitatem. Sanè significasti nobis in nostra præsentia constitutus, quod cum in quibusdam locis tuæ diocesis integrè quondam decimæ solverentur, dum prædia, de quibus decimæ proveniebant, essent in secularium potestate, postquam possessionum ipsarum dominium ad religiosos quosdam seu ecclesiasticos viros devenit, cultores earum, quia decimas ipsis religiosis seu ecclesiasticis viris exhibent terragij ratione, decimas Ecclesiis non persolvunt. Præterea homines de Matera, licèt decimas integrè non persolvant, eas tamen quas solvunt pro motu voluntatis propriæ dividentes, quandam partem Ecclesiis, quandam pauperibus, quandam suis patrinis impendunt. per quod tam tuo quàm Ecclesiarum juri non modicum derogatur. Eapropter, venerabilis in Christo frater, tuis justis precibus annuentes, ut cultores possessionum, de quibus decimæ Ecclesiis constitutis in diocesi tua debentur, ad ipsas, non obstantè eo quod pro terratico solvunt, cum integritate reddendas, & ut homi-

nes de Matera eas de cetero aliter dividere vel distribuere non præsumant, sed ipsas Ecclesiis quibus debent sine diminutione persolvant, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellere valeas, liberam tibi concedimus auctoritate apostolica facultatem. Ad hæc, auctoritate tibi præsentium indulgemus ut possessiones spectantes ad mensam tuam alienatas illicitè, legitime tibi liceat revocare. Præterea cõcessiones Ecclesiarum & præbendarum non vacantium à prædecessoribus tuis factas contra statuta Lateranensis Concilij præter apostolicæ sedis mandatum, præsentium auctoritate cassamus, concessa tibi libera facultate testamentum de bonis Ecclesiæ Acheruntinæ à prædecessore tuo factum contra canonicas sanctiones auctoritate apostolica revocandi. Nulli ergo &c. concess. & cassationis &c. Dat. Lat. VI. Idus Augusti.

ASISINATI EPISCOPO.

Sicut nobis tuis litteris intimasti, cum aliquos tuæ diocesis Clericos vel laicos culpis suis exigentibus excommunicationi supponis, ipsi postmodum ad te, nulla satisfactione præmissa, sine testimonialibus litteris redeunt, dicunt se absolutionis beneficium recepisse. Quibus si credi debeat in hac parte, per nos instrui suppliciter postulasti, cum propter causam hujusmodi, sicut dicis, tuæ sententiæ à subditis contemnantur. Nolentes itaque malitiis hominum indulgere, fraternitati tuæ taliter respondemus, quod nisi excommunicati à te super absolutione sua litteras nostras, vel illius cui vices nostras in hac parte commissimus, reportarint, aut alio modo legitimo de illorum tibi absolutione constiterit, tu eorum absolutioni fide non habita, ipsos pro excommunicatis, ut priùs, habeas, & facias evitari. Datum Laterani II. Idus Augusti.

*Epist. 166.
Quod excom-
municati abso-
lutionis litteras
exhibere te-
neantur.
Cap. Sicut no-
bis, de sententiâ
excommunicat.*

*ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,
Comitibus, Baronibus, Civibus, & uni-
verso populo in regno Siciliæ constitutis.*

AD reconciliationem & receptionem Marcoualdi debitum officij pastoralis, quo tenemur omnes ad viam rectitudinis revocare, ac redeuntibus recipere, nos induxit, & optata regni tranquillitas invitavit ut simul & humiliaremus hostem, & humiliatum & pœnitent-

*Epist. 167.
De absolutione
Marcoualdi.*

tem ejus recipere exemplo qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat, qui Chananean & Publicanum non solum vocavit ad poenitentiam, sed & traxit. Ut autem super modo reconciliationis ipsius non possit ab aliquo dubitari, formam excommunicationis & receptionis praesentibus duximus litteris explicandam. Forma excommunicationis haec fuit.

Excommunicamus & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate & nostra Marcoualdum & omnes fautores ejus tam Teutonicos quam Latinos, specialiter Diopuldum, Othonem, Siffredum, & Othonem de Lavian. Hermannum, & Castellanum Sorelle, qui principaliter adherent Marcoualdo: quia cum idem Marcoualdus à dilectis filiis nostris C. tituli sancti Laurentij in Lucina & I. tituli sanctae Priscae Presbyteris Cardinalibus, apostolicae sedis Legatis, commonitus fuerit ut ab Ecclesiarum & villarum incendio & vastatione cessaret, quae in eorum oculis committebat, & exercitum dimitteret, cujus occasione tota ferè Marchia vastabatur, eorum monitis non satisfecit, propter quod ab eis excommunicatus fuit, & quia juramentum multoties nobis praestitum violare ac patrimonium Ecclesiae invadere ac detinere praesumpsit, & nunc regnum Siciliae, quod ad jus & proprietatem beati Petri pertinere dignoscitur, cujus balium cum Regis tutela illustris memoriae C. Imperatrix nobis testamento reliquit, infestat & inuitur occupare. Omnes autem qui ei fidelitatis vel societatis juramento tenentur, denuntiamus penitus absolutos. Si quis autem Clericus, cujuscunque dignitatis & ordinis, officia ecclesiastica vel sacramenta divina ei vel sequacibus suis ministrare praesumeret, sciat se dignitatis & ordinis periculum incurrisse. Item excommunicamus I. quondam electum sanctae Severinae, qui eidem Marcoualdo adherens, administrationem Salernitanæ Ecclesiae de ipsius manu recepit.

Forma receptionis haec fuit. Juravit Marcoualdus publicè, sine pacto quolibet & tenore, super crucem & evangelia, quòd super omnibus pro quibus excommunicatus existit, sine fraude mandatis nostris obediet universis, quæ sibi per nos vel nuntios aut litteras nostras duxerimus facienda. Tenor verò mandati apostolici fuit talis. Mandatum est ei sub debito praestiti juramenti ut à balio regni, invasione quoque ac mole-

statione ipsius, per se ac suos, omnino desistat, nec ipsum aut patrimonium beati Petri per se vel alium ullo modo molester, universa quæ de regno per se vel suos invastit, quæ detinentur ab ipso, restituat, & ab omni prorsus obligatione absolvat, quæ verò detinentur ab aliis, pro posse suo restitui faciat bona fide. Super his autem quæ nec ab ipso nec suis habentur, utpote super damnis & injuriis illatis praesertim nobis & monasterio Casinensi, satisfaciat competenter secundum dispositionem nostram & proprias facultates. In Clericos de cetero & viros ecclesiasticos manus nec injiciat nec injici faciat violentas. Cardinales & Legatos apostolicæ sedis nec spoliet, nec spoliari nec capi faciat, aut etiam obsideri: nisi forsan impugnant ab eis, in defensionem propriam id facere cogere. Non quòd id tunc ei licere dicamus, sed quia hoc ei non interdiximus ex debito juramenti. Accedens igitur Marcoualdus Verulas ad praesentiam venerabilis fratris nostri O. Ostien. Episcopi & dilectorum filiorum G. tituli sanctae Mariae Trans Tyberim Presbyteri & H. sancti Eustachij Diaconi Cardinalium, Legatorum apostolicæ sedis, juxta modum expressum superius publicè juramentum exhibuit, & secundum Ecclesiae formam beneficio absolutionis obtento, mandatum sub eodem tenore recepit, & se promisit fideliter impleturum. Quòd autem ei nihil super terra illa mandavimus quam antequam nunc ultimò regnum intraret, ex concessione fuerat Imperatoris adeptus, nullatenus admiremini, cum propter eam non fuerit excommunicatione notatus. De ipsa tamen dante Domino ad nostrum & carissimi in Christo filij nostri F. Siciliae Regis illustris honorem vobis scientibus utiliter disponemus. Nullus igitur vos omnino seducat, nullus aliquatenus blandiatur quòd secundum aliam formam idem Marcoualdus juramentum praestiterit, aut aliter fuerit receptus à nobis; nec turbentur in aliquo corda vestra, sed potiùs solidentur; cum si servaverit quod ei est sub debito praestiti juramenti mandatum, ad statum totius regni & tranquillitatem vestram sit non modicum proventurum. Si autem (quod non credimus) non servaverit, nihil sit auctoritatis nostrae detractum, sed ejus sit potiùs potentia diminuta, & tam ex in-

clementia temporis, quàm ex forma mandati quam facimus, absoluti fautores ejus jugiter ad propria revertantur. Nos quoque non solum pro commissis excessibus, verum etiam pro reatu perjuri, eum & fautores ipsius, si forte contra factum & receptum mandatum veniret, in eandem excommunicationis sententiam reducere curaremus, & esset contra eum manus nostra ex virtute divina validior quàm fuisset. Inspiret autem ei is qui vult omnes homines salvos fieri, & neminem vult perire, ut ita fideliter mandatum nostrum observet, ut nec creatorem offendat, nec nos oporteat contra eum gravius commoveri. Monemus igitur universitatem vestram, ac per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus circa devotionem apostolicæ sedis & ejusdem Regis fidelitatem ex hoc ferventiores effecti, ea quæ honorem ipsius, quietem vestram, & statum regni respiciunt, sollicitè procuretis, ab omnibus vobis præcaventes insidiis, ne per securitatem aut fraudem aliquid vobis sinistri valeat evenire. Nos enim, dante Domino, nec Regi, nec regno, nec vobis ipsis aliqua occasione deerimus; sed ea curabimus promovere, quæ totius regni respicient incrementum.

NOBILI VIRO MARCOVALDO Imperij Senescalco.

Epist. 168. Granularia de conversione & exhortatione.

SI multitudinem & magnitudinem excessuum tuorum inspicias, & circa te mansuetudinem & benignitatem apostolicæ sedis attendas, mandatum nostrum non solum justum intelliges, sed & pium. Creditur enim à multis religiosis viris & magnis quod pro tot & tantis excessibus, quos cum tuis fautoribus perpetrasti, satisfactio condigna non esset, si etiam jussus transfretare fuisses, in defensione terræ nativitatis dominicæ permansurus. Cum autem nos, non peccatorum tuorum magnitudinem attendentes, sed inspicientes potius solitam mansuetudinem apostolicæ sedis, ea tibi dederimus in mandatis quæ ad vitandum æternum interitum deberes facere per te ipsum, non debes aliquid in contrarium postulare, cum id noveris in animæ tuæ perniciem convertendum. Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ autem suæ detrimentum patiatur? Licet enim ad reconciliationem tuam nos regni tranquillitas

invitarit, ampliùs tamen debitum pastoralis officij nos induxit, quo tenemur errantes ad viam rectitudinis revocare. Plus igitur lucrum animæ tuæ quàm terræ facere cupientes, cum spiritualia temporalibus à nobis præsertim sint meritò præponenda; salutem animæ tuæ potius quàm corporis attendentes, super eo quod postulasti à nobis per litteras tuas ut mandatum tibi à venerabili fratre nostro O. Hostien. Episcopo & dilectis filiis G. tituli sanctæ Mariæ Trans Tyberim Presbytero & H. sancti Eustachij Diacono Cardinalibus ut à balio regni & invasione ac molestatione cessares, curaremus misericorditer temperare, te modò cum Deo nequivimus exaudire. Miramur autem quod post factum & receptum mandatum te Balium & procuratorem regni scribere non vereris: quamquam in litteris quas nobis misisti, id sub quodam involucro curaveris palliare. Monemus igitur nobilitatem tuam & exhortamur in Domino, ac per apostolica tibi scripta sub debito præstiti jurenti mandamus, quatenus necessitatem in virtutem convertens, à balio, regni invasione ac molestatione desistas; cetera sub eadem tibi districtione mandata nihilominus servaturus, cum ipsa rerum experientia te certificare debuerit quod balium regni non poteris obtinere, pro quo tuus hactenus non profecit obtinendo conatus. Quia verò, sicut idem Episcopus & Cardinales sua nobis relatione monstrarunt, quædam nobis exponere velles, quæ nuntio nec litteris credere voluisti, gratum habemus, si ad præsentiam nostram accedas, & ea efficias quæ idem Episcopus per suas litteras plenius intimabit. Nos enim cum per litteras tuas de adventu tuo certificati fuerimus, securum tibi faciemus præstari ducatum.

PETRO COMPOSTELLANO Archiepiscopo.

AD nostram noveris audientiam pervenisse quod in diocesi tua manus injicientes in Clericos violentas, cum à sede apostolica nimium sint remoti, propter ætatem & infirmitatem illuc nonnunquam vix accedere valent, absolutionis beneficium petaturi. Ut autem excommunicatos hujusmodi ad nos non valentes, propter impedimenta quæ præmissimus, proficisci, & mulieres Clericos

Epist. 169. Quod Episcopi absolvant eos qui manus in Clericos injecerunt, nisi sit enormis lætio.